

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 809

**Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 55 arkadaşının, İçişleri Bakan-
lığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memur-
ların maaş ve intibak dereceleri hakkında kanun teklifi ve İçişleri
Komisyonu raporu (2/181)**

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurların maaş intibak dereceleri hakkındaki kanun teklifimizi gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunuyoruz.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederiz.

Konya Milletvekili <i>A. Gürkan</i>	Ankara Milletvekili <i>İ. S. Hatipoğlu</i>	Urfa Senatörü <i>V. Gerger</i>	Erzincan Milletvekili <i>H. Atabey</i>
Erzincan Milletvekili <i>S. Perinçek</i>	Erzincan Senatörü <i>F. Baysoy</i>	Edirne Milletvekili <i>İ. Erten</i>	Erzurum Milletvekili <i>N. Diler</i>
Adıyaman Milletvekili <i>A. Atalay</i>	Adıyaman Milletvekili <i>A. Turanlı</i>	Tunceli Senatörü <i>M. A. Demir</i>	Erzurum Milletvekili <i>C. Önder</i>
Giresun Milletvekili <i>İ. E. Kılıçoğlu</i>	Van Milletvekili <i>Ş. Kösereisioğlu</i>	Bitlis Milletvekili <i>N. Giray</i>	Yozgat Senatörü <i>S. Artukmaç</i>
Erzincan Milletvekili <i>N. Yıldırım</i>	İstanbul Milletvekili <i>S. Baykam</i>	Bursa <i>İ. S. Çağlayangil</i>	Afyon K. <i>Ş. Yüzbaşıoğlu</i>
Balıkesir Senatörü <i>K. Öztas</i>	Balıkesir Senatörü <i>H. A. Türker</i>	Çorum Senatörü <i>A. Çetin</i>	Niğde Milletvekili <i>O. Tüzün</i>
Bitlis Senatörü <i>C. Geboloğlu</i>	Kars Milletvekili <i>H. Erdoğan</i>	Van <i>M. Görentaş</i>	Burdur Milletvekili <i>M. Özbey</i>
Diyarbakır Milletvekili <i>R. İskenderoğlu</i>	Maraş Senatörü <i>C. Aksu</i>	Maraş Milletvekili <i>A. Hüdayioğlu</i>	Siirt <i>H. Özgen</i>
Bolu Milletvekili <i>F. Ümit</i>	Samsun Milletvekili <i>F. Ceylân</i>	Sivas Milletvekili <i>S. Hastaoğlu</i>	Kırklareli Milletvekili <i>A. Eriş</i>
Kars <i>N. Akan</i>	Diyarbakır Milletvekili <i>A. Aral</i>	Çanakkale Milletvekili <i>R. Sezgin</i>	Antalya <i>Ö. Eken</i>
İçel <i>C. T. Okyayuz</i>	Samsun Senatörü <i>C. Tokgöz</i>	Samsun Milletvekili <i>H. Kiper</i>	Antalya <i>İ. Ataöv</i>
Samsun Milletvekili <i>O. Şahinoğlu</i>	İzmir <i>Ş. Osma</i>	Konya <i>F. Sükan</i>	Balıkesir <i>C. Turgut</i>
Bingöl Milletvekili <i>H. R. Ünal</i>	Kütahya Senatörü <i>A. B. Özbek</i>	Yozgat Senatörü <i>N. Çetintaş</i>	Amasya <i>M. K. Karan</i>
Giresun Senatörü İmza okunamadı	Giresun Milletvekili <i>A. Köymen</i>	Erzincan <i>Z. Gündoğdu</i>	Hatay Milletvekili <i>A. M. Bereketoğlu</i>

GEREKÇE

Devlet teşkilâtında çalışan bütün memurların kadro ve terfi durumlarına göz atıldığı zaman görülür ki, her Bakanlık muhtelif tarihlerde ağırlaşan hayat şartlarını da dikkate alarak aldığı teşkilât ve diğer kanunlarla memurlarının terfi ve terfihlerinin muntazaman sağlamıştır. Buna mukabil İçişleri Bakanlığı Merkez ve Taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurlar yurdun en uzak ve hüera köşelerine kadar yayılıp yıllarca her türlü güçlüklerle ve büyük mahrumiyetlere katlanarak, çetin olduğu nisbette önemli vazifelerini büyük bir feragat ve fedakârlıkla başarmaya çalıştıkları ve çocuklarının tahsillerini feda edenlerin sayılarının hayli kabarık olduğu da bir hakikattir. Buna rağmen vazifesini hakkiyle yapan ve iyi sicil alan bir memurun üç yılda bir terfi etmesi kanunun bahsettiği bir hak olup, maaşlı memuriyetlere ilk defa girenlerin menşelerine ve tahsillerine göre alınabilecekleri dereceler 3656 sayılı Kanunun 3 nci maddesinde açıkça gösterilmiş olmakla beraber, aynı kanunun 1 nci maddesinde de maaşlı devlet memurlarının barem dereceleri ve her dereceye ait maaş asılları ile tutarı 15 derece halinde belirtilmiş ve bilâhara bu derecelerden 15 nci derece 4598 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle kaldırılmış bulunmaktadır.

1930 senesinde İçişleri Bakanlığı Merkez ve taşra teşkilâtına 15 derece maaşı ile, yani 10 lira aslı maaşla intisabeden ve iyi sicil alan bir memurun normal olarak üç senede bir terfi yapıldığını kabul ettiğimiz zaman 1930 senesinden 1960 senesine kadar geçen 30 sene gibi uzun müddet sonunda, yani bugün 80 lira aslı maaş alması gerekmektedir. Maaş kadrolarının kifayetsizliği dolayısıyla uzun yıllar boyunca hizmet etmelerine rağmen terfiden mahrum kaldıkları maaş bakımından çok mağdur duruma düştükleri nazara alınarak bu mağduriyeti kısmen olsun telâfi etmek, yetişmiş kıymetli elemanların Bakanlık teşkilâtından ayrılmalarını önlemek ve mesleki cazip bir hale getirmek, memurun şevkini artırmak, gibi hususlar sebebiyle bu memurların durumuna o zamanın ne İçişleri Bakanı, ve ne de diğer salâhiyetli kimselerin ilgi göstermedikleri ve alâkadar olmadıkları aşikâr bulunmaktadır. 20 - 25 yıllık hizmetlerine karşılık henüz 30 - 35; 30 - 35 yıllık hizmetlerine mukabil 40 - 50 lira maaş almakta ve bu suretle yıllarca terfi ve terfihden mahrum bırakılmışlardır.

Hizmet müddetlerine göre aylıklarının çok geri kalması bu memurların haklı ve mütemadi müracaat ve sızlanmalarını mucip olmuş, yapılan bu haklı müracaatlarına (kadro olmadığından terfiinin yapılamıyacağı, ileride kadro sağlandığında nazara alınacağı) şeklinde cevap verilmekle iktifa edilmiştir.

İşte bu imkânsızlıklar ve yapılan müracaatlara, alınan menfi cevaplar karşısında Merkez ve taşra teşkilâtında çalışan memurlardan bir kısmı yıllardan beri bekledikleri kadrolarda bir derece olsun terfilerini sağlıyan diğer Bakanlıklar da müsait kadrolara veya İktisadi Devlet Teşekküllerinde nisbeten tatmin edici ücretlere geçmiş; bir kısmı ise en az 30 sene gibi uzun hizmet yılına mukabil 30 veya 35 lira aslı maaş üzerinden tahsis edilen pek cüzi emekli maaşı ile ayrılmışlar veya hizmet başında iken vefat etmişlerdir.

İçişleri Bakanlığının merkez ve taşra teşkilâtında halen çalışan terfi edemiyerek mağdur durumda bulunan memur miktarı, Nahiye Müdürleri de dâhil, en çok 800 veya 100 arasında tahmin edilmekte olup aynı zamanda bu miktara dâhil bulunanların terfi edemedikleri müddetlerin en azı üç ay, en çoğu oniki veya ondört seneyi geçmemektedir. Ve bütçeye inikâsı ise mühim bir yekûn tutmamaktadır. tasarı, kanuniyet iktisabettiği takdirde, azami 800 - 1000 arasında, belki de daha az miktarda memur faydalanacak ve aynı zamanda meslek de cazip bir hale getirilmiş olacaktır.

30 . 6 . 1939 tarihinde kabul edilmiş, olan, 3656 sayılı Kanunun neşrinden seneler evvel mesleke girerek, iyi sicil aldığı halde yıllarca aynı kadroda çalışmış ve kodrosuzluk yüzünden terfi edememiş olmasına rağmen zikri geçen kanunun neşrinden sonra mesleke giren kimseler, her üç senede bir muntazaman terfi etmiş ve hâttâ kendinden çok kıdemli ve başarılı arkadaşının üstüne geçmiştir.

Bilfarz, ilk veya ortaokul mezunu olup, 1930 senesinde İçişleri Bakanlığı meslekine intisab ederek yurdun en hücre köşesinde bir nahiye Nüfus Memurluğuna veya Tahrirat Kâtipliğine 10 lira aslı maaşla tâyin edilen bir kimse, bu maaşı 21 . 6 . 1944 tarihinde kabul edilmiş olan 4598 sayılı Kanun neşri tarihine kadar tam 14 sene almış ve bu kanunun 1 nci maddesiyle 15 nci derece, yani 10 lira aslı maaşın kaldırılması dolayısıyla bir tesadüf eseri kendiliğinden 15 lira aslı maaşa yükselmiş, diğer taraftan mezkûr kanunun neşrinden, yani 21 . 6 . 1944 tarihinden sonra yine bir ilk veya ortaokul mezunu olarak İçişleri Bakanlığının merkez veya taşra teşkilâtında ilk defa giren bir memur da 15 lira ile başlayarak 14 sene gibi uzun müddet 10 lira aslı maaşta feragatle çalışmış olan diğer emektar memurlar aynı derecede birleşmiş durumdadırlar; 1944 senesinden önce hizmet etmiş olanların hizmet müddetleri maalesef; hiçbir suretle teminat altına alınmamıştır.

Aynı haksızlığa Millî Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtındaki öğretmen ve memurlar da maruz iken, 5242 ve 6273 sayılı İntibak kanunlarıyla bu mağduriyetleri tamamen izale edilmiş bulunmaktadır. Velhasıl diğer meslek erbabının kaybedilen hakları muhtelif vesile ve kanunlarla telâfi edilmiş olduğu halde, İçişleri Bakanlığı memurları için şimdiye kadar böyle bir şey düşünülmemiştir.

Yukarıdan beri arz ve izah olunduğu veçhile, İçişleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü memurlarının bir kısmı hariç, diğer bütün Bakanlıkların merkez ve taşra teşkilâtında çalışan memurların durumu ayrıca tetkik edildiği takdirde; terfi edememezlik şöyle dursun; bir üst derece kadroyu işgal edip hakkı müktesep olarak bir alt derece maaşı alan birçok memur vardır. 1930 senesindenberi Bayındırlık veya Ticaret Bakanlığı veya Tarım Bakanlığı teşkilâtında çalışan bir memur, bugün 80 veya 90 lira aslı maaş almakta iken, aynı tahsil ve aynı hizmet müddetine sahip bulunan İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtındaki bir memur ise maalesef 40 veya 50 lira maaş almaktadır.

30 - 35 yıllık memurlarla onlar derecesinde tahsilli olan 15 yıllık memurlar arasındaki bu eşitlik ise Adalet ve muadalet prensiplerine karşı canlı ve acı bir haksızlık misali teşkil etmektedir.

Bu durumun değerli ve faydalı bir memur küntlesinin mâruz kaldığı mağduriyete son vermek maksadiyle bu tasarının gayesi, uzun müddet hizmet ettikleri halde küçük kadroları henüz aşamayanların maaş durumunu düzeltmek, adalet ve muadaleti temin etmek gayesine mâtuf bulunmaktadır.

Yukarıda izah edildiği gibi, 90 lira aslı maaşa kadar yükselmeleri gerekmede ise de; bu derece yerine 80 aslı maaşın, yani 1100 liranın alınması hususuna maddede yer verilmiştir.

İntibak yükselmelerinde geçmiş hizmet yıllarına ait başarılı tezkiyeleri esas tutmakta; başarılı tezkiye alamayan hizmet yıllarını terfi süresinden hariç bırakmaktadır.

İçişleri Bakanlığı, tali memurlarının mâruz kaldığı ve senelerdenberi devam edegelen bu haksızlıkları bertaraf etmek bir zaruret halini almış olduğundan, ilişik kanun tasarısı bu maksatla hazırlanmıştır.

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No. : 2/181
Karar No. : 31

29 . 5 . 1902

Yüksek Başkanlığa

Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 55 arkadaşının, İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurların maaş ve intibak dereceleri hakkındaki, kanun teklifi, teklif sahibi ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü :

Tümü üzerinde cereyan eden geniş ve etraflı müzakereler neticesinde; tahsil ve hizmet süreleri bakımından, diğer bakanlıkların merkez ve taşra teşkilâtındaki küçük dereceli memurlardan farklı durumda olmadıkları halde, memleketin en üera köşelerinde ve mahrumiyet bölgelerinde feragatle çalışan ve kadrosuzluk yüzünden uzun seneler terfi edemiyen İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtındaki küçük dereceli memurların geçim sıkıntılarını, azaltmak, çalışma şevklerini artırmak, kıymetli elemanları mesleke bağlamak, yıllarca uğradıkları mağduriyetleri kısmen olsun izale etmek ve diğer müesseselerdeki emsallerinin maaş seviyelerine yakın bir hadde çıkarmak maksadiyle hazırlanmış olan teklif, prensip itibariyle Komisyonumuzca da uygun mütalâa olunmuş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Tatbikatta her hangi bir yanlış anlayışa yer vermemek ve maddelere sarahat vermek gayesiyle metin revizyona tâbi tutulmuş, metnin başlığı ile 1 nci madde değiştirilmiş, 3 ncü madde 2 nci madde olarak aynen bırakılmış, 2 nci madde, geçici birinci madde ile birleştirilmek suretiyle geçici birinci ve ifade değişikliğine tâbi tutularak da geçici 2 nci maddeler yeniden tanzim olunmuş, 4 ve 5 nci maddeler de 3 ve 4 ncü madde olarak metinde olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişikliklerle teklif kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi			
İçişleri Komisyonu Başkanı	Sözeü		
İzmir	Edirne	Ankara	Erzurum
O. S. Adal	İ. Ertem	İ. S. Hatipoğlu	A. Şenyurt
Giresun	İstanbul	Kütahya	Sivas
E. Kılıçoğlu	Z. Altınoğlu	S. Sarpaşar	R. Günay
	Van	Yozgat	
	Ş. Kösereisöğlu	M. Kepir	

KONYA MİLLETVEKİLİ AHMET GÜRKAN
VE 55 ARKADAŞININ TEKLİFİ

İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurların maaş intibak dereceleri hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 1930 yılında veya daha evvel İçişleri Bakanlığı merkez veya taşra teşkilâtında her hangi bir maaşlı memuriyete girmiş olup bunlardan fiilî askerlik hizmetini er olarak ifa edenlerin askerlikte geçen hizmetleri hariç, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar fasılasız çalışmış olan ve iyi sicil almış bulunan ve kadrosuzluk yüzünden terfi edememiş olan memurların; 1930 senesi mebde itti-haz edilmek suretiyle ilk ve ortaokul mezunları bulunanlar 3656 sayılı Kanunun birinci maddesindeki barem derecesine göre 15 nci derecenin karşılığı olan 10 lira, lise ve muadili okullardan mezun bulunanların ise 14 ncü derecenin karşılığı olan 15 lira aslı maaş Devlet memuriyetine ilk girme kademesi olarak kabul ve her üç yıl bir terfi süresi esas tutulmak suretiyle barem derecesine uyularak intibakları yapılır ve maaşları emsallerinin maaş derecesine yükseltilir.

MADDE 2. — Yapılacak intibakta, kadro imkânsızlıkları halinde dahi 4598 sayılı Kanuna göre verilecek iki üst derece farklarıyla beraber 80 liranın üstüne çıkarılamaz.

7436 sayılı Kanundan istifade etmiş olan nahiye müdürlerinin istifade ettikleri maaş yükseltmeleri bu kanuna göre yapılacak maaş yükseltmelerinde mahsubedilir.

MADDE 3. — Birinci maddedeki esaslara göre yapılacak yükseltmeler, usulü dairesinde tesbit edilmiş veya icabında yeniden tesbit

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan memurların maaş intibakı hakkında Kanun

MADDE 1. — İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında her hangi bir maaşlı memuriyete girmiş olup da halen aynı Bakanlık merkez ve taşra teşkilâtında çalışmakta bulunan ve yüksek tahsil yapmamış olanlardan (fiilî askerlik hizmetini er olarak ifa edenlerin askerlikte geçen hizmetleri hariç) maaş almak suretiyle geçmiş hizmet müddetleri toplanarak, ilk memuriyete tâyinleri tarihindeki mer'î hükümlere ve mevzuata göre almaya müstahak oldukları en üst derece maaş esas tutulmak üzere kadrosuzluk sebebiyle kaybedilen her terfi süresinin üçte ikisi nazara alınmak suretiyle maaş dereceleri tesbit edilerek hizmetin icabettirdiği kadrolar içinde kalınak şartıyla intibakları yapılır.

Bu kanuna göre yapılacak maaş derecelerinin tesbitinde 1 . 9 . 1929 tarihinden evvel memuriyete girmiş olanlar için başlangıç tarihi 1 . 9 . 1929 itibar olunur. Ve dereceleri 1452 sayılı Kanuna göre tesbit edilir.

Halen almakta oldukları maaşlar 1 nci fıkraya gereğince tesbit olunan derecelerden aşağı olanların maaşları, tesbit olunan dereceye yükseltilir. Ancak bu yükseltme neticesinde ilgililer hiçbir suretle 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince verilecek iki üst derece ile dahi 4 ncü derece maaşı üstüne çıkarılamaz.

Bunların, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki aylık derecelerinde geçen hizmet süreleri, bu kanunla kazandıkları aylık derecesinde geçmiş sayılır.

MADDE 2. — Teklifin 3 ncü maddesi 2 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklif

İçişleri Ko.

olunacak tezkiye ve başarı esaslarına dayanır. Bu kanuna göre yapılacak maaş yükseltmelerinde başarısız geçtiği, usulüne göre tesbit edilen yıllar nazara alınmaz.

Durumu tesbit edilememiş olan hizmet yılları başarılı geçmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 1. — 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince kadrolarında iki üst derece maaş almakta olanlardan bu kanundan faydalanarak maaşları yükseltilecekler için yeni kadrolar alınmak üzere hazırlanacak kanun lâyihası en geç bu kanunun neşrinden itibaren bir ay içinde Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

GEÇİCİ MADDE 2. — Maaş kadrolarının kifayetsizliği yüzünden terfi edemiyerek diğer bakanlıklar teşkilâtına veya İktisadi Devlet Teşekküllerine geçmek suretiyle İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtından ayrılmış olanlar bu kanunun neşrinden sonra tekrar mesleke döndükleri takdirde bu kanun hükümlerinden faydalanırlar.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini İçişleri ve Maliye Bakanları yürütür.

GEÇİCİ MADDE 1. — 1 nci madde gereğince aylıkları yükseltileceklerden işgal ettikleri kadrolar 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi hükmünün tathbiki ile dahi bu intibaktan faydalanmalarına müsaıdolmıyanlar için hizmetin gerektirdiği (sayıda) yeni kadrolar alınmak suretiyle hazırlanacak kanun tasarısı, bu kanunun neşrinden itibaren bir ay içinde Büyük Millet Meclisine sunulur.

GEÇİCİ MADDE 2. — Evvelce İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışmış olup da halen diğer bir teşkilât veya idare emrinde bulunanlardan bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir yıl zarfında aynı Bakanlık merkez ve taşra teşkilâtında bir göreve yeniden veya naklen tâyin edilenler bu kanunun hükümlerinden faydalanırlar. Ancak bunlar mezkûr intibakın yapıldığı tarihten itibaren 5 yıl geçmeden İçişleri Bakanlığı teşkilâtından ayrıldıkları takdirde bu kanunla kazanmış oldukları hakları kaybederler.

MADDE 3. — Teklifin 4 ncü maddesi 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklifin 5 nci maddesi 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.